

عکس: ایران

وسیع‌ترین رویشگاه تنها گل ملی ایران در مساحتی ۷ هکتاری کشف شد

چلچراغ هیرکانی روشن است

۱۵۰

سانتیمتر

سوسن چلچراغ، بین ۵۰ تا ۱۵۰ سانتیمتر قد می‌کشد

گزارش

بینا میرعظیمی

خبرنگار

سوسن چلچراغ به عنوان نخستین گل ایرانی که در فهرست آثار ملی طبیعی ایران قرار گرفته در معرض خطر انقراض قرار دارد و کشف رویشگاه جدید، امیدها برای بقا و حفاظت این گونه ارزشمند را افزایش داده است.

جنگل‌های هیرکانی به دلیل قدمت بسیار زیاد آن که به عصر یخبندان نیز بازمی‌گردد، دارای گونه‌های گیاهی و جانوری منحصر به فردی است. یکی از این گیاهان اندمیک بومی که نادرترین گل جهان نام گرفته، گل سوسن چلچراغ (Lilium ledebourii) است که سرزمین کهن ما را برای رویش انتخاب کرده است. این گیاه علفی مقاوم، تنها در سال یک بار و در ماه‌های خرداد و تیر رشد کرده و در ارتفاعی بین ۵۰ تا ۱۵۰ سانتیمتر قد می‌کشد. گلی بسیار زیبا که علاقه‌ای به ازدیاد و تکثیر نداشته و به همین دلیل نیز در معرض خطر انقراض قرار دارد.

گونه در حال انقراض

طبق گفته «حامد یوسف‌زاده» عضو هیأت علمی و دانشیار دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تربیت مدرس

به «ایران»، جنگل تحقیقاتی دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تربیت مدرس واقع در منطقه حفاظت شده البرز مرکزی با مساحت ۱۸۱۷ هکتار، از ارتفاع حدود ۱۵۰ متری از سطح دریا آغاز شده و تا ارتفاع ۱۷۵۰-۱۸۰۰ متری ادامه دارد. این جنگل متشکل از ۲۴ قلمعه در مجاورت روستای ملاکلا و پارک جنگلی سی‌سنگان نوشهر واقع شده و از طریق منابع طبیعی در اختیار دانشگاه تربیت مدرس قرار گرفته تا کارهای آموزشی و پژوهشی در آن انجام شود.

این استاد دانشگاه، گل سوسن

همه گیاهان پیازدار از جمله سوسن چلچراغ، به کوپیده شدن خاک بسیار حساس بوده و با قدم زادآوری بسیار کندی داشته و به همین دلیل نیز هر روز بیش از پیش در معرض انقراض قرار می‌گیرد. عضو تیم تحقیقاتی دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تربیت مدرس، سوسن چلچراغ را مروریاد جنگل‌های هیرکانی نامیده و می‌گوید: از زمانی که برای اولین بار یک گیاه‌شناس آلمانی به نام «کارل فردریش فون لیدبور» در سال ۱۳۵۴ این گل را در روستای داماش واقع در استان گیلان کشف کرد، همه تصور می‌کردند که این گیاه تنها در این منطقه وجود دارد؛ اما سال‌ها بعد ۷-۸ رویشگاه جدید از این گل منحصربه‌فرد در جاده زیبای اسالم به خلخال کشف و شناسایی شد. در حال حاضر ۲-۳ رویشگاه با فاصله اندک در اسالم گیلان، یک رویشگاه در نمین اردبیل، نوشا تنکابن، بندپی بابل، جنگل‌های مازنیچال کلاردشت مازندران، ماسوله، منطقه ونستان اشکورات و املش گیلان وجود دارد. این گیاه اغلب نزدیک مرز جنگلی و ارتفاعات بالادست و مناطق صخره‌ای با خاک عمیق رشد کرده و از اواسط اردیبهشت ماه تا اواسط خرداد گل می‌دهد؛ این گیاه میان علفزارها خود را پنهان کرده و به همین دلیل پیدا کردنش بسیار سخت است.

گیاه تکثیرگریز

یوسف‌زاده، یکی از دلایل اهمیت شناسایی این گونه ارزشمند در هیرکانی مرکزی را همجواری رویشگاه با پراکنش گونه نادر سفید مازو و گونه در حال انقراض افرای مازنی در بالادست دانسته و تأکید می‌کند: در این رویشگاه به جز سوسن چلچراغ، گونه‌های دارویی دیگری از جمله «گل صدتومنی» نیز شناسایی شده است. طبق گفته این عضو هیأت علمی، شناسایی اولین رویشگاه سوسن چلچراغ در هیرکانی مرکزی با حمایت «فرهاد دانشجو»، رئیس دانشگاه تربیت مدرس، «عباس اسماعیلی ساری» و رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تربیت مدرس و سرپرست تیم تحقیقاتی به همراه دیگر کارشناسان (منصور پورامین، سلمان زالکانی، کریم شیرمحمدی، مهرازان قزوینی و اینیاجب) انجام شده است. چنانچه سازمان محیط زیست کشور و سازمان منابع طبیعی کشور ورود کرده و این رویشگاه را محصور کند، این منطقه به ذخیره‌گاه این

گل تبدیل شده و تراکم آن بیشتر خواهد شد. البته باید توجه داشت که همه گیاهان پیازدار از جمله سوسن چلچراغ، به کوپیده شدن خاک بسیار حساس بوده و با قدم زدن و برهم زدن خاک، از بین رفته و نابود می‌شوند. بر این اساس بهتر است گردشگران علمی در جنگل، تنها از دور شاهد زیبایی‌های این گل بوده و به هیچ وجه نزدیک آن نشوند. متأسفانه شاهدیم که سرگل این گونه در حال انقراض، در اسالم توسط گاوهای محلی و در مناطق بالادست توسط مرال‌ها خورده می‌شود. در همین راستا در تلاشیم برای حفاظت بیشتر، دورتادور این رویشگاه را محصور کرده و اجازه ورود هیچ انسان و حیوانی را به داخل آن ندهیم. از سویی دیگر اگرچه گفته می‌شود این گیاه تکثیرگریز است، اما تکثیرش به‌رغم زمانبر بودن، امکان‌پذیر است.

ذخیره‌گاه ژنتیک

او از راه‌اندازی سیستم مدیریت هوشمند جنگلداری (Smart forestry management) برای اولین بار در کشور خبر داده و می‌گوید: در همه فاصله‌های جنگل تحقیقاتی، تنوع زیستی اعم از گونه‌های گیاهی و جانوری را شناسایی کرده و بالای ۳۰۰ گونه از گیاهان علفی و... به انضمام عکس‌های باکیفیت را ثبت کرده و در یک وب سایت قرار داده‌ایم؛ گردشگران علمی برای بهره‌گیری از اطلاعات این گونه‌ها، تنها کافی است در هنگام ورود به جنگل، اپلیکیشن این سیستم را در تلفن همراه خود نصب کرده و با انواع گیاهان و حیوانات و وضعیت آنها اعم از تعداد، گونه‌های در حال انقراض و... آشنا شوند.

او از پیگیری‌های لازم برای معرفی این جنگل تحقیقاتی به عنوان ذخیره‌گاه ژنتیک سخن گفته و تأکید می‌کند: گونه‌های جانوری مانند پلنگ، خرس، مرال و... در فصل گاوآنگی، زینت‌بخش این منطقه تحقیقاتی و جنگلی بوده و یکی از قابلیت‌های مهم و ارزشمند این جنگل محسوب می‌شود. لازم به ذکر است که پیش‌تر در این منطقه چندین پلنگ شاساسی کرده و به دلیل مجاورت آن با نهرودیار، پلنگ‌ها را نهرود، نهرود۲، و نهرود۳ نامگذاری کردیم. همچنین جاده سلامت را نیز راه‌اندازی کردیم تا با کمک اساتید و دانشجویان، گونه‌های ارزشمند این جنگل تحقیقاتی اعم از (گیاهی و جانوری) را به گردشگران علمی معرفی کنیم.

امارات ارتباط برقرار کنیم.»

او با بیان اینکه برای حضور در این نمایشگاه ۲۰ میلیون تومان اجاره غرفه و ۱۰۰ میلیون تومان برای حمل و نقل محصولات و مسائل جانبی هزینه کرده است، ادامه می‌دهد: «این نمایشگاه برای ما دستاورد مالی نداشت و هزینه‌هایی که برای شرکت در آن صرف کردیم، بالا بود. به طور کلی انتظار داشتیم با گروه‌های تجاری بیشتری ارتباط بگیریم.»

مینا عزیززی -سازنده زیورآلات- هم حضور در پنجمین نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی جمهوری اسلامی ایران (IRAN EXPO ۲۰۲۳) را مثبت ارزیابی می‌کند و معتقد است نتایج حضور در این نمایشگاه در آینده مشخص می‌شود.

تجدیدی. هنرمند نقاشی روی چوب- از مشهد در این نمایشگاه شرکت کرده و برای اجاره غرفه ۹ متری ۲۵ میلیون تومان هزینه کرده و معتقد است یکی از راه‌های دیده و شناخته‌شدن صنایع دستی، برگزاری نمایشگاه‌های مختلف است و نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی جمهوری اسلامی ایران هم مفید بود. او می‌گوید: «هزینه زیادی برای حضور در این نمایشگاه صرف کردم که هیچ‌کدام چیران نشد و باید منتظر مذاکره با لینک‌های صادراتی از جمله کشورهای روسیه و پاکستان باشم تا ببینم به چه نتیجه‌ای می‌رسم.» هنرمندان صنایع دستی شرکت‌کننده در پنجمین نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی جمهوری اسلامی ایران (IRAN EXPO ۲۰۲۳) -باز هم باید منتظر بکشند تا شاید هزینه‌ها و زمانی که صرف کردند، به نتیجه برسد بلکه بتوانند هنر دست‌هایشان را به رخ دنیا بکشند.

از بین تاجران که برای بازدید از نمایشگاه آمده بودند، تعداد محدودی موفق به بازدید از سال مربوط به صنایع دستی شدند، چرا که کسی نبود آنان را هدایت کند

برش

از طرفی هنرمندان در شهرهای خود با بخشی از صنایع دستی آشنا می‌شوند اما در

نمایشگاه‌ها با دریایی از ثروت هنرو فرهنگ ایران آشنا می‌شوند.

او قابل توجه نبودن تعداد تاجران و بازدیدکنندگان خارجی در این نمایشگاه را بزرگترین ضعف این نمایشگاه می‌داند و می‌گوید: «من به عنوان هنرمند در این نمایشگاه توقع داشتم نشست‌هایی برگزار شود تا بتوانم از تجربه صادراتی هنرمندان دیگر استفاده کنم و پل ارتباطی بین من و بازرگانان و تاجران کشورهای مختلف ایجاد شود تا بتوانم دلال‌ها را حذف کنم اما متأسفانه باز هم این دلال‌ها بودند که به هنرمندان معرفی می‌شدند و تا زمانی که من نتوانم با یک تاجر یا بازرگان مطمئن لینک شوم، مجبورم برای فروش و معرفی محصولاتم در کشورهای دیگر با دلال‌ها همکاری کنم.»

این هنرمند یکی دیگر از ضعف‌های نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی جمهوری اسلامی ایران را عدم معرفی هنرمندان به بخش‌های مرتبط عنوان می‌کند: «توقع داشتم ستاد اجرایی نمایشگاه، هنرمندان را با فعالان مرتبط در حوزه بسته‌بندی و طراحی سایت معرفی کند که چنین اتفاقی نیفتاد و من خودم همه سالن‌ها را کنتیم تا توانستم متخصصان مرتبط با حوزه صنایع دستی را پیدا کنم. برای مثال بنشدت دنبال شرکت‌های مرتبط با ثبت برند می‌گشتم که متأسفانه نتوانستم کسی را پیدا کنم.» نند ا یوسفی -سازنده نقاشی برجسته‌های چوبی- که از استان سیستان و بلوچستان در این نمایشگاه شرکت کرده بود، حضورش را مثبت ارزیابی می‌کند و می‌گوید: «تیم ما به قصد پیدا کردن لینک‌های صادراتی در این نمایشگاه حاضر شد و توانستیم با کشورهای پاکستان و

خبر در خبر

ایران

عزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی درباره بازگرداندن نقش سرباز ساسانی به کشور گفت: تمام تلاش این وزارتخانه بر این است که این اثر نیز همچون دیگر آثار ارزشمند تاریخی به کشور بازگردانده شود.

ایستا

محمود مادرشاهیان، رئیس جامعه حرفه‌ای هتلداران خراسان رضوی بسا اشاره به وضعیت زیرساخت‌های مشهد برای پذیرایی از زائران عرب گفت: اصلاً نگران زیرساخت‌های شهری نیستیم، زیرا مشکلی در این زمینه نداریم و تمامی هتل‌های ما آماده پذیرایی از زائران عربستانی هستند.

مهر

محمدعلی ایزدخواستی، مدیرعامل سازمان نوسازی و بهسازی شهرداری اصفهان از برنامه‌ریزی این نهاد برای احیای ۲۰۰ دهانه بازارهای تاریخی شهر اصفهان در سال جاری خبرداد.

ایران

منصور مهرزاد، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کردستان گفت: ثبت هر کردستانی در فهرست شهرهای جهانی خبری خوشایند است و استان کردستان سه عنوان شهر جهانی اورامان، شهر جهانی خلاق موسیقی و شهر جهانی کلاش را دارد.

ایستا

کارمان اکبری‌شاپکان، رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان اسدآباد از ثبت حمام قدیمی روستای کمک‌فروش در فهرست آثار ملی کشور به عنوان بنای واجد ارزش خبر داد.

ایران

ابوالحسن عالی، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان بوشهر گفت: طرح جهاد آبرسانی در سال ۱۴۰۰ در استان بوشهر با ۹۰ میلیارد تومان اعتبار برای حدود ۴۰ روستا اجرایی شد.

مهر

محمد حمیدی، معاون عمرانی استاندار سمنان از راه‌اندازی دو پایگاه سنجش آلودگی هوا در استان خبر داد و گفت: دامغان و ایوانکی میزبان این دو مرکز خواهند بود.

ایستا

مصطفی شیری‌زاده، مدیر روابط عمومی اپایبشگاه آبادان در خصوص افزایش طول شعله‌های آلاینده‌ها و انتشار دود سیاه در هوا گفت: این مساله با توجه به راه‌اندازی واحدهای فاز دو پالایشگاه آبادان، مقطعی است.

ایستا

محمدتقی قلعه‌نویی، معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث و گردشگری استان فارس با اشاره به آنکه آتش‌سوزی گورستان تاریخی هنرمندان صنایع دستی شرکت‌کننده در پنجمین نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی جمهوری اسلامی ایران (IRAN EXPO ۲۰۲۳) -باز هم باید منتظر بکشند تا شاید هزینه‌ها و زمانی که صرف کردند، به نتیجه برسد بلکه بتوانند هنر دست‌هایشان را به رخ دنیا بکشند.

ایستا

هللیا سادات حسینی، مدیرکل محیط زیست و توسعه پایدار گفت: بهره‌وری تجهیزات انرژی در ساختمان‌های شهرداری تهران با مشارکت اداره کل پشتیبانی مورد بررسی و نظارت قرار می‌گیرد.